

Motion till riksdagen 2023/24:975

av **Jörgen Berglund (M)**

Värdet av vattenkraftsproduktion

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över hur vattenkraftskommunerna i Sverige kan få del av det värde som vattenkraftsproduktionen genererar i fråga om koncessionsavgifter och koncessionskraft och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det är en ansenlig vattenkraftsproduktion i de sju skogslänen som till stor del bär upp välfärden i landet. Den svenska vattenkraften är utbyggd så att den under ett år med normal vattentillrinning kan ge 65 TWh el. Drygt 90 % av elproduktionen från vattenkraften kommer från skogslänen.

I Norge har stortinget slagit fast att vattenkraften är en ”nationell resurs med stark lokal tillhörighet”. Utifrån denna grund råder enighet över alla partigränser om att vattenkraftskommunerna har rätt till återbäring. Återbäringen till vattenkraftskommunerna är kompensation för de intrång och skador i naturen som kommunerna åsamkas. Kommunerna hindras från att utveckla ett antal näringsgrenar, såsom turism, skogsbruk, jakt och fiske. Skatten är uppdelad och fördelas både till kommuner och till fylkena. Delar av uttaget kan kommunerna styra över och även rätt till köp av el till självkostnadspris finns. Återbäringspengarna ska användas till näringslivsutveckling och andra utvecklingsinsatser. Intäkterna avräknas sedan i skatteutjämningsystemet.

Återbäringen skall även vara ett bevis på det värdeskapande som sker i vattenkraftskommunerna. I Sverige idag går värdeströmmarna till Stockholm för att sedan till del återföras i form av s.k. regionalpolitiskt stöd. Detta är inte acceptabelt utan bidrar endast till synen att vattenkraftskommunerna är bidragsmottagare. Sanningen är den att vattenkraftskommunerna i stället till stor del bidrar till välfärden i vårt land. Det är mycket viktigt att återbäringen sker på ett sådant sätt att den inte bidrar till högre priser för konsumenterna.

Vad är då unikt med vattenkraftsutbyggnaden jämfört med andra intrång i naturen? Miljöskadorna har i många fall blivit betydligt större än vad som förmodades och ersattes för vid utbyggnaden. Det är idag mycket färre jobb (om ens några) på vattenkraftsstationer och lokala driftkontor än vad som var grunderna för utbyggnadsavtalen med kommunerna.

Under den stora utbyggnadsepoken under 50-, 60- och 70-talen fick kommunerna behålla skatten på anläggningarna. Så är inte läget idag. De flesta kraftverken ligger i glesbygdskommuner med stor utflyttning och därmed sjunkande skattekraft och statsbidrag.

Effekterna på vattenkraftskommunerna i de sju skogslänen är unika. Inga andra kommuner med nationella naturtillgångar torde kunna påvisa motsvarande negativa effekter. Statsmakten har också genom tillkomsten av de s.k. bygdemedlen visat på förståelse för att ett kompensationsbehov finns, även om den låga ersättningsnivån inte står i någon rimlig proportion till de faktiska skadorna.

Jörgen Berglund (M)